

zeldzaam is. Wij ontdekten zijn spoor in het mulle, roode zand, dat hier op vele plaatsen de heide bedekt. Dit is te gemakkelijker te herkennen doordat hij altijd zijn achtersten klauw in het spoor van den vorsten zet en het dus schijnt alsof hij slechts op twee pooten loopt. Wij volgden het naar een tamelijk dicht denneboschje. Hier aangekomen verloren we de indrukken der pooten uit het oog, doch de hond, dien we bij ons hadden, was zeer onrustig en liep keffend over den grond te snuffelen. Plotseling snelde hij vooruit en was spoedig uit het gezicht. Toen we hem naliepen vonden we hem bij een hol, dat hij bezig was uit te krabben. Een oogopslag was voldoende om te zien, dat we hier met een vossenhol te doen hadden, en de stank, die er ons uit tegemoet kwam, toonde aan dat er zich ook jongen in bevonden. Het bevond zich nog geen 5 minuteu afstand van den drukbeganen Helmondschen weg, terwijl de spoorbaan, waarover dagelijks wel 40 à 50 treinen loopen er nog geen honderd schreden van verwijderd was.

Terwijl één van ons de wacht bleef houden ging een ander op een dichtbij zijnde boerderij een schop halen om het hol uit te graven. Daar het zich aan den voet van een boom bevond, waarvan de wortels den arbeid zeer bemoeilijkten, vorderden we slechts langzaam. Plotseling echter rukte de hond zich los en wierp zich met woedend gekef in het gat. Dit was een teken, dat we niet ver meer van ons doel af waren en nu groeven we voorzichtig verder, totdat eindelijk, te midden van allerlei afval van konijnen en andere dieren, 4 jonge vosjes te voorschijn kwamen. 't Waren afschuwelijke diertjes, nog bijna geheel naakt. Toch zijn ze in leven gebleven en door een jachttopzichter groot gebracht.

Den geheelen nacht bleef een van de jagers in een boom, met geladen geweer de wacht houden, doch hij kreeg geen kans op de oude vos. Wel hoorde hij hem op een afstand huilen, doch hij kwam niet onder schot.

Het volgend jaar werd in dezelfde bosschen weer een nest uitgegraven, maar toen werd slechts één jong buitgemaakt. Beide jaren zijn er, toen de jacht open was, formeele klopjachten gehouden op de oude vossen, doch zonder resultaat. Slechts een keer kreeg een jager er een te zien, maar het schot, dat hij loste, miste zijn doel. Evenmin als de koekoek een vriend is van nestenmaken is het de vos van holen graven.

In streken, waar men dassen aantreft, verjaagt hij, zoo beweert men, een das uit zijn hol door zijne behoeften vóór den ingang daarvan te doen. De das, die niet tegen de lucht, die hierdoor wordt verspreid, schijnt te kunnen, verlaat dan zijn verblijfplaats, die dan door Reintje in bezit wordt genomen.

Zijn er echter, zooals bij ons, geen dassen, dan getroost hij zich de moeite om een konijnenhol te verwijderen.

Onder de konijnen richt hij groote verwoesting aan. Deze dieren zijn echter nogal talrijk vertegenwoordigd, al hebben ze nog veel geduchter vijanden dan dien enkelen vos, die hier ronddoelt. Want al wordt het Deurnesche jachtveld door 16 veldwachters bewaakt, toch valt menig konijntje en haasje aan de jachtlustige boeren en burgers ten deel. Op allerlei manieren trachten ze eenige van die beestjes te snappen. Eén van de eigenaardigste middelen is wel de jacht met den lichtbak. Dit is een houten toestel in den vorm van eene lantaarn. Hierin bevindt zich een helderlichtende lamp, wier stralen door de blikken achterwand, eenige meters vooruit geworpen worden. Dit toestel wordt door een der jagers, die geëscorteerd wordt door twee andere, met geweren gewapend, gedragen.

In den donkeren nacht, die voor zulk een jacht wordt uitgekozen, geeft de brandende lamp een verblindend licht af, waardoor hazen en konijnen, als het ware gehypnotiseerd worden en op het licht afkomen, zoodat de jager slechts

behoeft te vuren, om ze buit te maken. Bespeurt men onraad dan draait de drager van den bak de lamp uit en alles is in volslagen duisternis gehuld, waarin het niet moeilijk valt te ontsnappen.

Opmerkelijk is het, dat een wild konijn zoo'n verbazenden angst heeft voor een wit dier. Dit ondervond ik den laatsten winter nog, toen ik, op de sneeuw een konijn naspeurende, tot de ontdekking kwam, dat het onder enkele takkebossen gekropen was. Daar het onmogelijk was, het alleen te vangen, ging ik naar een huisje in de nabijheid en vertelde het daar.

Daarop ging een der jongens met mij mee, terwijl hij ook een net en een tam, wit konijn mee nam. Na ons vergewist te hebben dat het beestje er nog altijd onder zat, spanden we het net los om de takkebossen heen en zetten er het wit konijn ook onder. Spoedig stortte het wilde konijn als razend in het net en raakte er zoo in verward, dat we moeite hadden het los te maken. Het tamme konijn zat nog geen armslengte onder het hout, zoodat we in 't geheel geen moeite hadden het te vangen. Denkelijk was dit door het wilde voor een fret aangezien.

Als er geen sneeuw ligt, laat het konijn zich al even moeilijk als de vos verschalken door onze jagers op schade. Ijk wild, die geen hond mogen meenemen, Bij mooi weer echter, vooral na regen, kunnen ze het in 't dichte hout niet lang volhouden en komen ze reeds vroeg het veld in. Het beste wat de jager doen kan, als hij er van ver een bemerkt is, met twee man druk pratende of luidkeels zingende hem onder schot trachten te krijgen. Want gaat hij stilte op hem af, al neemt hij de grootste stilte in acht, dan laat het konijn evenmin als de haas zich nog op geen honderd pas naderen.

Het dichtst kan men ze wel naderen, gezeten op een kar of op een ander voertuig. Dan kan men ze tot op een meter of vijf voorbijrijden, en menig boertje, die een haas op zijn akkers weet liggen, maakt hiervan gebruik, om hem het levenslicht uit te blazen.

J. LESIRE.

HUISGENOOTEN.

Mijn kindsheid sleet ik in een ouderwetsche boerenwoning, gelegen in den Achterhoek van Gelderland.

Waar maakt men meer ongedwongen kennis met de planten- en vooral met de dierenwereld, waar merkt men spoediger op, hoe er overal in de schepping leven is en dat de natuur geen leegten kent, — dan in zoo'n oud, hier en daar bouwvallig, huis, waar de brandnetels opschieten uit de verweerde fundamenteen en het gras groeit en de veldbloemen bloeien tot vlak bij den drempel der voordeur?

Zoo'n huis heeft veel woningen.

En, al mogen er veel „huisgenooten” zijn, welke de mensch in zijn nabijheid ongaarne duldt, doch tegen welker listen en brutaliteit hij, zoo niet geheel en al, dan toch voor een groot deel, machteloos is, — veel zijn er ook, op wier nabuurschap hij zeer is gesteld en die hij tot zich lokt en met leedwezen ziet heengaan.

Ieder jaar, als de boeren weer druk werden met hun akkers, als ik vader moest helpen bij het aardappelpoten, zagen we weer de kwikstaartjes, welke geregeld onder de vorstpannen hun nest bouwden. In mijn jongenswijsheid vond ik het ongerijmd, dat deze alleraardigste vogeltjes niet „kleine ekster” of „ekstertje” waren genoemd. Ze waren immers ook zoo mooi bont gekleurd en hadden ook zoo'n

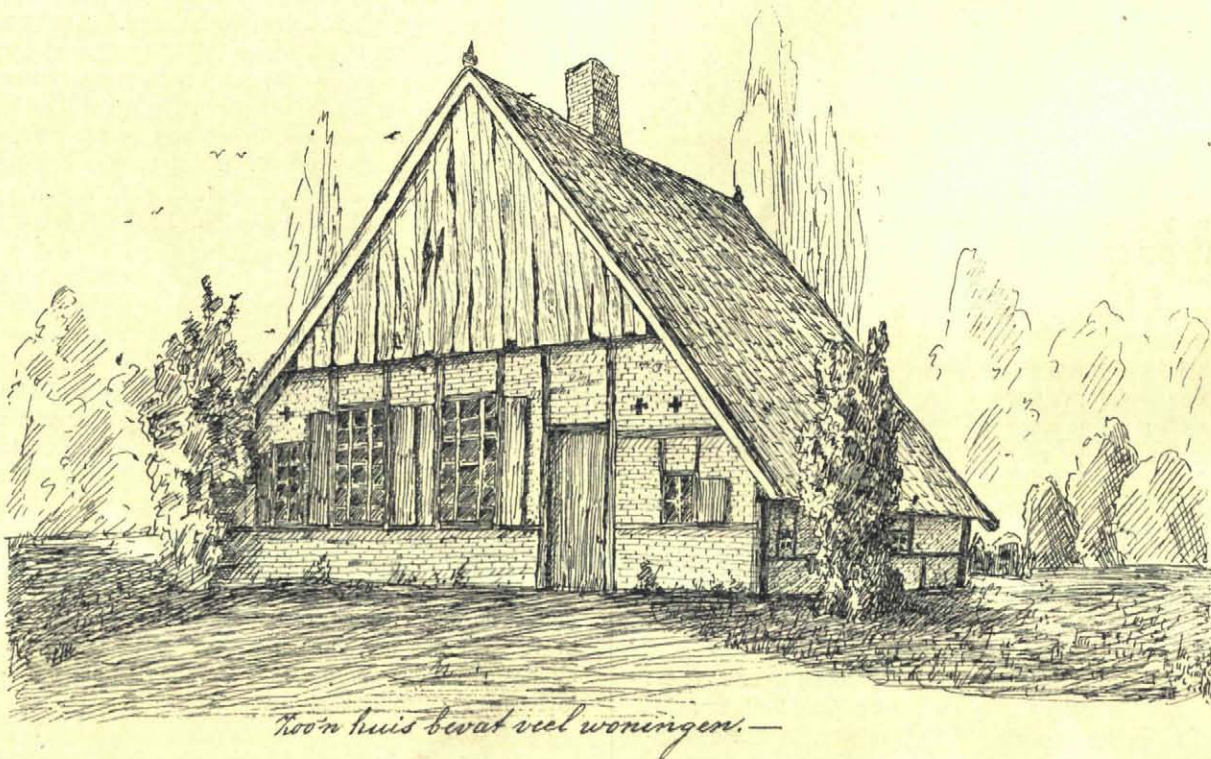
beweeglijken staart. Dat me de naam kwikstaart niet aanstond, kwam, omdat ik nog niet wist, wat kwik beteekent.

Die witte kwikstaartjes, bouwmannetjes, ploegdrijvertjes, — of welke gepaste, „lieve”, „leuke” namen de diertjes overigens nog dragen mogen, — zijn toch echt gezellige vogels. De buitenman ziet ze steeds bij zich, wanneer hij op het land werkt. Gelukkig behoeven we ons niet bezorgd te maken voor hun toekomst. Zij zijn in den tegenwoordigen tijd, waarin er vooral naar gestreefd schijnt te worden, om de gansche aarde vlak te maken, goed op hun gemak.

donkere spookgestalten uit scheuren en gaten te voorschijn kwamen. Langen tijd was ik altijd nog huiverig van die dieren en er was menig mooi lesje in school toe noodig, voor ik ze als vrienden beschouwde, beste vrienden, wier wanstaltig voorkomen, door de vlugge bewegingen, die ze in de avondschemering maken, gelukkig niet opvalt.

Ook de bunzing hield zich op eenigen afstand. In den regel had hij zijn verblijf in de schuur. Slechts enkele malen kwam ik met hem in aanraking.

Het was een ware ontspanning voor ons jongens, als een

Evenals de veldleeuwerik, behoeven ze bouw- en weiland en geen heideveld of kreupelbosch tot jachtterrein — en wonen ze nimmer in boomen.

Even „lief” als het kwikstaartje is het vliegenvangertje, hoewel het er in gedaante, en vooral in levenswijze en kleur, aanmerkelijk van verschilt. Het is ook wel levendig van aard, maar toch niet zoo beweeglijk, — zijn kleedje is wel niet geheel effen, maar toch lang niet zoo bont. Gaarne zit het van tijd tot tijd een poosje recht overeind op een takje dood hout. Intusschen vliegt het dan nog gedurig een eindje weg, om, naar het schijnt zoo maar even terloops, een vliegend insect te snappen.

Eenige jaren achtereen nestelden een paar vliegenvanger-tjes in een gat van den post op den hoek der voormuur van ons huis. Een vlierstruik bood eenige beschutting tegen de felle zonnestralen en tevens tegen nieuwsgierige en mogelijk ook begeerige blikken. In de onmiddellijke nabijheid stond een oude appelboom met veel dood hout. 't Was daar net zoo'n uitgelezen plekje.

Op zekeren dag was het nestje vernield: de bouwstoffen hingen in prullen uit het gat en lagen in vlokken op den grond verspreid.

Toen is naderhand het gat in dien post akelig hól en ledig gebleven.

Tot de intieme huisgenooten behoorden de beide gevederde vriendjes niet. Evenmin als de vleermuizen, welke haar zetel hadden opgeslagen achter den gevel en 's avonds gelijk

bunzing het te bont maakte en er een jachtpartij gehouden werd.

Dan spraken we op de speelplaats tegen de kameraden vol vuur over onzen hond, die het nog niet opgegeven had, toen de roover hem in de onderkaak had gebeten, dat het bloed er uit spoot!

Gaarne mag ik me weer eens indenken in den tijd, toen ik zoo zoetjesaan eenige dieren leerde kennen, wier leven ik met kinderlijke naïeveteit beschouwde.

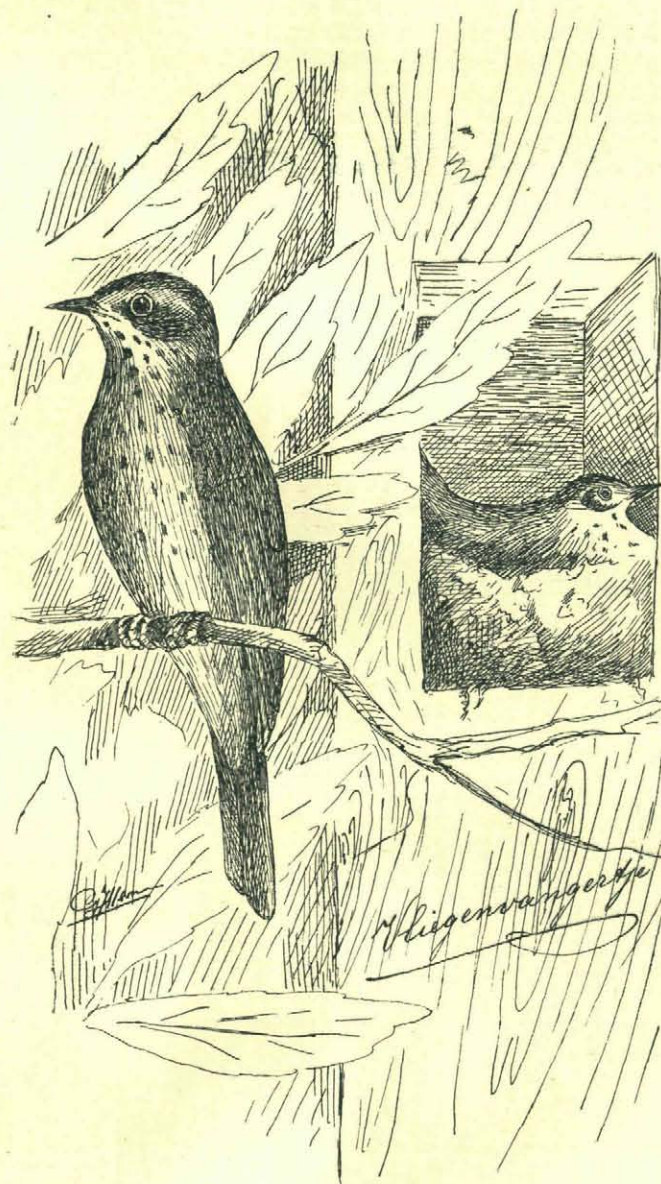
Toen ik nog pas in de broek was, vond ik het *wat* gezellig, dat, als ik wakker te bed lag, de krekels kriegten. Hoe er de diertjes uitzagen wist ik nog niet, doch dat was ook niet noodig, om me een kneuterig kabouterleventje achter de haardplaat te droomen.

Later, — bezig met het vuur te stoken, waarboven een buitengemeen groote ketel met beestenvoeder moest gekookt worden, — zag ik wel eens zoo'n grauwwachtig wit diertje uit een scheur van den haard komen. Meestal verdween het weer spoedig, maar toch had ik gelegenheid op te merken, dat het zich met rukjes voortbewoog en bij elk schokje voorwaarts een sjirpend geluid deed klinken.

Eenige keeren zag ik, hoe een krekkel regelrecht het vuur inschoot, (naar het scheen moedwillig) en was er getuige van, dat de onvoorzichtige zijn roekeloosheid met een smartelijken dood moest betalen.

Daardoor ging het poëtische glimpje, hetwelk ik me nog steeds om het leven der „kriekes” gedacht had, wel iets

verloren. Gelukkig lezen we in school in een boekje (ik geloof in een van Leopold) van een krekkel, die — „Piet, Piet” — sjirpte. Ik weet eigenlijk niet, waarom ik dat lesje toch zoo aardig vond, maar na dien tijd hield ik van mijn kleine huisgenooten nog meer dan vroeger.

Wat zouden de krekels toch eten? vroeg ik me dikwijls af. Broodkrumels — had ik wel eens gehoord. Doch waar en wanneer gebruikten ze die?

Jaren later kreeg ik antwoord op die vragen. Op een keer zat ik 's avonds laat alleen te lezen. Plotseling kwam er een groot insect door de keuken snorren en vloog me tegen het gezicht. Het was een krekkel. Toen pas werd ik gewaar, dat hij vliegen kan en 's nachts er op uit gaat, om voedsel te zoeken.

't Is waar, veel bijzonders heb ik nimmer aan deze huisgenooten opgemerkt en, wat ik van hun lichaamsbouw en levenswijze wenschte te weten te komen, moest ik voor een groot gedeelte in de boeken lezen.

Toch hoor ik gaarne een „hiemken” kriecken.

Niet, zooals in veel bakkerijen bij honderden tegelijk, maar een enkelen krekkel achter de haardplaat hoor ik even graag, als het tikken eener staande klok, het ratelen van breipennen, het zingen van het koffiewater, het snorren van een kolomkachel, het klinkt me zoo huiselijk toe.

Al weer, terwijl ik wakker te bed lag, maakte ik kennis met een nieuwen huisgenoot of liever nieuwe huisgenooten: de huismuis. Ik was er in het geheel niet op gesteld, haar te hooren ritselen in het beddestroo, beneden me. In den regel bonsde ik, als zulks het geval was, op de kussens en tegen de wanden der bedstede, waardoor de brutale indringster op de vlucht sloeg. Soms maakte ik ook weleens het geluid van een kat na. Wanneer de muizen het te bar maakten in kelder en kasten en op andere plaatsen, waar de katten niet komen mochten, plaatste vader er 's nachts een vangtoestelletje.

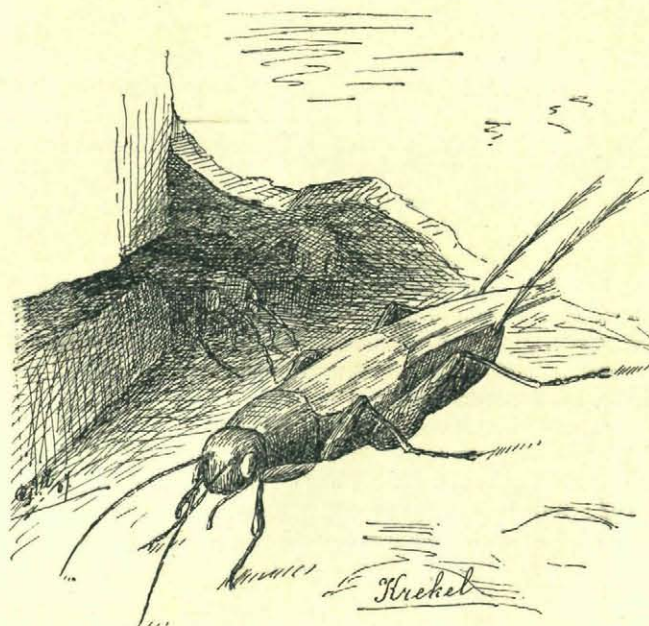
Dit bestond uit een groote kom en het kopje van een steenen pijp. Het pijpekopje werd vol brood gestopt en daarna werd de kom er onderstboven met den rand op geplaatst, zoodat het brood zich in de ruimte onder de kom bevond. Een en ander werd op een losse plank gezet.

Kwam er nu een snoepster, die maar even aan het brood knabbelde, zoodat het kopje slechts iets werd bewogen, dan gleed de rand der kom van het kopje af en...

We vonden er genoeg in 's morgens te zien, (hoe zijn kinderen!) dat vader met het geheele toestelletje naar buiten ging, gevolgd door een kat, die van jachtijver brandde. Nauwelijks werd de kom opgelicht of poes had de gevangene in haar klauwen. Later zag ik met minder genoeg, dat een kleine knaagster gesnapt werd. En wel, nadat ik er een wat meer van nabij en wat nauwkeuriger had gezien.

Eens was er n.l. een in een meelvat getuimeld, waar ze niet meer uit kon komen. Ik vond haar een aardig beestje: kraaloogjes, vlugge houding, de haartjes mooi glad, net een miniatuurkonijntje met ronde oortjes. Ik verwonderde me er geenszins over, toen meester vertelde, dat de muis familie van hazen en konijnen is. Deze ging immers ook op de achterpootjes zitten om zich te wasschen.

Het diertje toonde niet de minste vrees. Hoe dat zoo kwam, weet ik niet, Trouwens ik heb bij een veldmuisje al eens iets dergelijks opgemerkt. Eens had ik bij toeval een levend veldmuisje in handen gekregen. Ik wilde het houden en trachtte van een sigarenkistje een kooitje te maken. Ik had mijn muisje er al in en schoof het deksel er een beetje af, om er van dun ijzerdraad en stukjes gespleten vlierhout tralietjes voor te makee. Het diertje was blijkbaar goed op zijn gemak, want het wiesch zich met de voorpootjes en knabbelde van het vlierpit, dat me in het kistje viel. Omdat het zoo rustig scheen, schoof ik het

deksel er meer af, ging druk met mijn traliën aan het werk, toen... wip...

„Muizen”. zeiden m'n ouders, „muizen, dat is nog zoo erg niet. Maar ratten in huis te hebben, dat is vervelend. Gelukkig dat er hier geen zijn. Ja, dat is nog wel vreemd; we bewonen zoo'n oud huis en hebben er nooit eenig spoor van ratten gezien.”

Wij kinderen hielden veel van pannenkoek en onze goede moeder bakte er in den regel 's avonds zooveel, dat er voor den volgenden morgen voor ons nog genoeg over bleef.

Zoo ook op zekeren avond.

Evenwel: den volgenden morgen was er geen kruimeltje pannenkoek meer in onzen kelder te vinden. Maar ook niet het minste spoor van eenigen roof viel te ontdekken.

Hoe kon dat?

Dien middag werd er een schaal aardappels in den kelder weggezet.

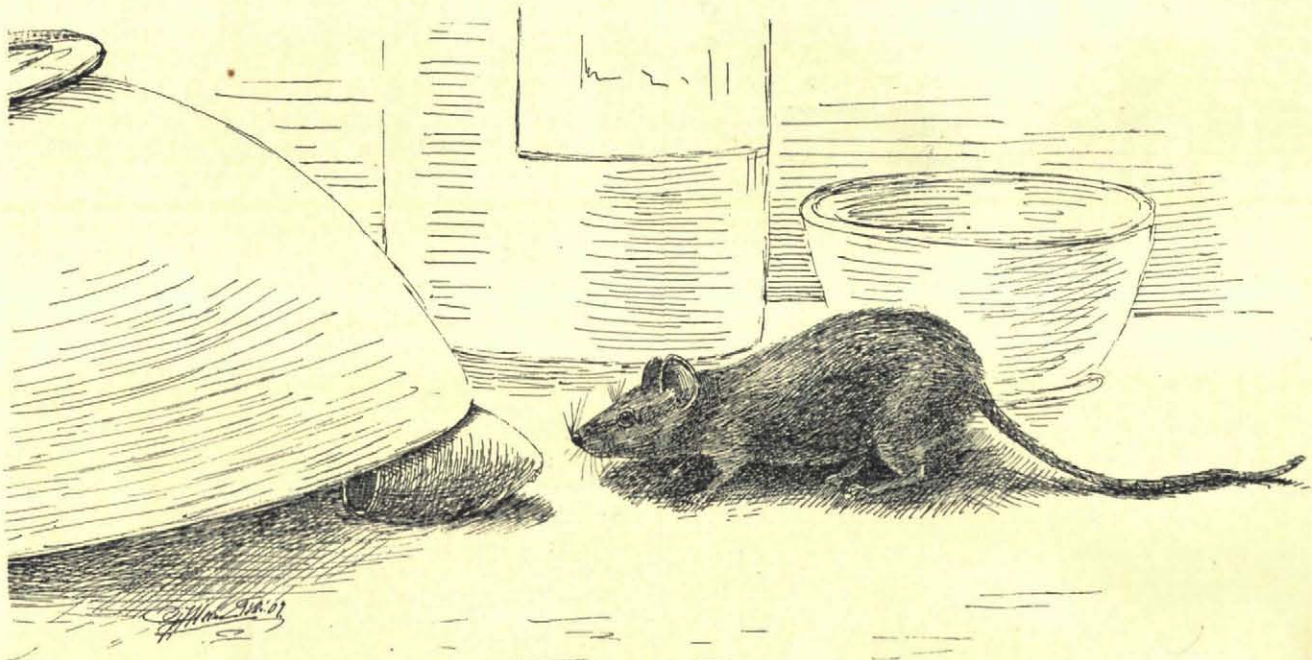
Toen het nu weer nacht was geweest en het morgenlicht door de geopende blinden in het vertrek viel, ontwaarde

Of eigenlijk niet geheel en al spoorloos, want onder den vloer der kamer hadden ze een holletje gemaakt, waarin met gemak een kar zand werd gestampt.

In 1898 namen een paar zwaluwen bij ons haar intrek. Reeds hadden ze eenige dagen gedurig op de deel heen en weer gevlogen, en nu hier, dan daar een paar kluitjes aarde tegen een balk geplakt. Maar het scheen haar nergens nog goed naar den zin te wezen, totdat ze gelukkig ten slotte een geschikt plekje vonden. Hier metselden ze er eenige dagen lustig op los en brachten al heel wat levendigheid teweeg, — maar, hoe jammer, eer de woning nog gereed was, viel ze naar beneden. Doch, ook door dezen tegenstand lieten de dieren zich niet ontmoedigen.

Wederom werd een nieuwe plaats uitgezocht en hier werd het nest voltooid. Twee jaren heeft het dienst gedaan.

De zwaluwen leerden haar omgeving spoedig kennen. Als de katten over de deel kuierden, likkebaardende, met sluipenden gang en zolderwaartsche blikken, maakten de angstige vogels gillende geluiden en vlogen ze zeer onrustig heen en

men een paadje, gevormd van aardappelkruimels, dat van den drempel der kelderdeur schuin door de keuken naar den hoek van het vertrek liep.

„Dat kunnen geen muizen gedaan hebben,” waren we allen van oordeel.

Vader was in het bezit van een klein klemmetje. Eenige avonden achtereen legde hij dit voor een opening, onder den drempel der kelderdeur door de roovers gemaakt. Zonder gevolg echter. Zoo min het stukje pannenkoek, als de aardappel, als het stukje spek werden aangeroerd. Toen bond vader een appel aan het plaatje van de klem. Den volgenden morgen beschenen de stralen der Oosterzon het lijk van een flinke, langstaartige rat.

Nu werden er geregeld ratten gesnapt.

Eens werden we 's nachts uit onzen slaap opgeschrikt door een leven van wonder en geweld. Geschreeuw en gerammel!

Toen het licht opgestoken was, zagen we een rat met klem en al tierende en jeremiadende het vertrek doorrennen; de klem was haar om het achterlijf geslagen, zonder haar te doden.

Na deze gebeurtenis waren de ratten spoorloos verdwenen.

weder. Gelukkig, dat de katten geen schade aan het nest konden toebrengen. Meermalen probeerden ze het nest te vernielen, door met de pooten tusschen de zolderplanken door te reiken; het gelukte nimmer. Veilig zat het nest midden onder een breede plank.

's Morgens opende vader zeer vroeg de deuren om aan de zwaluwen gelegenheid te geven, naar buiten te kunnen vliegen. Naderhand maakten ze gebruik van openingen in den gevel, maar in het eerst schenen ze deze niet goed te kunnen vinden.

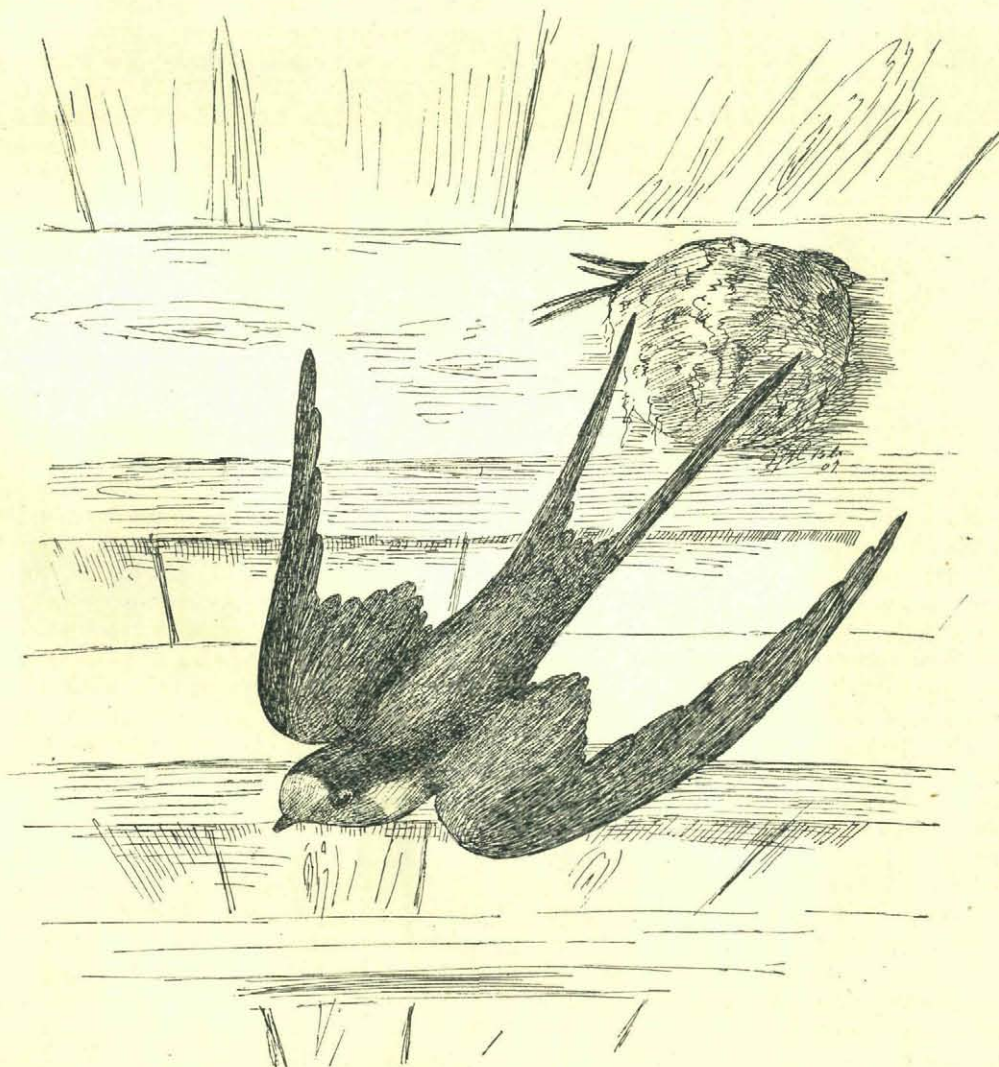
Een heel gedoe was het, als de vogels in de keuken kwamen. Dan fladderden ze wild tegen de ruiten en in de rondte. Wat waren de vrouwelijke bewoners bang voor de borden, welke naar oud gebruik op de richels langs de wanden pronkten!

Een best middel, om de dieren weer kwijt te raken uit dit vertrek, werd later uitgevonden. Men sloot eenvoudig de blinden en zette de buitendeur open. Als altijd vlogen ze op het licht toe en... door de deuropening naar buiten.

Toen de jongen (welke zoo mak waren, dat men ze bijkans met de hand had kunnen vatten) konden vliegen, was het

aardig om te zien, hoe de ouden ze alles leerden, wat een flinke zwaluw dient te weten en te kunnen. In den eersten tijd kwamen ze nog gedurig in het nest terug, — later alleen tegen den avond, — en ten slotte zagē we ze slechts een

hebben ze dezelfde woning weer betrokken. Toen is het nest door een ongelukkig toeval van den balk gevallen. Maar de vogels bouwden een eindje verder tegen den zolder een nieuwe woning. Deze heeft tot nog toe elken zomer dienst gedaan.

enkele maal het nest als slaappleats gebruiken, (vaak volgde dan regenachtig weder).

Ook het tweede broedsel werd grootgebracht.

Daarna werd het stil op onze deel.

Maar, de volgende lente kwamen de zwaluwen weer en

De zwaluwen werden zóó mak, dat ze zelfs den moed hadden, als er gedorscht werd, tusschen de vlegels door naar haar nest te vliegen.

Lintelo, '07.

G. J. MEINEN.

IN DEN TUIN VAN DEN BUITENMAN.

In het vorige stukje heb ik een en ander medegedeeld omtrent de vogels, die in onze tuinen zooveel afwisseling brengen. Ik heb de diensten, die zij ons bewijzen, in het licht gesteld en de schade, welke zij aanrichten, zoo weinig mogelijk geteld. Ja, als het er op aankomt, zou ik er zelfs voor te vinden zijn een lans te breken voor de musschen, hetgeen echter ook uit het vorige artikel gebleken is. Een ander diertje, dat in leerboeken, in landbouw-rubrieken in onze dagbladen, en niet het minst in schoolboekjes, als hoogst nuttig wordt aangeprezen, mag zich niet in mijn sympathie verheugen. Ik bedoel de mol, een sujet, waarvan

we in onze tuinen veel verdriet beleven. Zijn nut wordt zoo luide verkondigd, dat men wel doordrongen moet wezen van zijn uitmuntende hoedanigheden. En echter, wat ziet men allerwegen? Schier zonder uitzondering wordt de gehate zwartrok vervolgd. Men heet hem medelijdend „een miskend dier”, men heeft hem wel eens de chef der onderaardsche politie. ja koning genoemd (Huisboek voor den Landman door J. Doornbos blz. 142); kortom door allerlei loftuitingen tracht men de clementie van land- en tuinman in te roepen. Men neemt zelfs zijn toevlucht tot minder waardige praktijken, om den mol het leven te besparen: